

3.2.1. Adquirir competencias técnicas axeitadas. A formación

A formación é fundamental para acadar a viabilidade e competitividade de calquera sector produtivo. No caso da actividade agraria, a formación actúa como un elemento de revitalización e modernización, mellorando as condicións económicas, produtivas e de calidade de vida dos agricultores e gandeiros.

As persoas NE adoitan proceder de traxectorias formativas, profesionais e realidades territoriais, alleas ao sector agrario. A diferenza dos sucesores clásicos na agricultura, que se criaron maioritariamente en granxas e adquiriron boa parte dos coñecementos básicos coa práctica, os NE moitas veces parten dun lenzo en branco, sobre todo a nivel de experiencia en campo. Aínda que isto é un reto de inicio, tamén ofrece a vantaxe de evitar inercias ou prácticas non desexadas que poidan existir.

Así, a formación aparece como o primeiro e máis importante requisito a considerar antes da instalación dunha persoa NE, cando menos para a adquisición de certas competencias básicas. O reto é dobre, por unha banda os programas formativos existentes en materia agraria están moitas veces deseñados para persoas vinculadas ao sector. Por outra banda, en raras ocasións teñen en conta as particularidades e condicionantes que enfrontan os NE, que as veces carecen de experiencia práctica e teñen máis dificultades para adquirila, en comparación cos descendentes de agricultores. A dificultade aumenta cando as persoas NE se incorporan en territorios nos que a agricultura xa non está presente ou en sectores novos na súa contorna xeográfica, onde non hai referentes aos que poder consultar cuestións básicas nin, probablemente, servizos técnicos especializados dispoñibles.

Por ese motivo, a entidade de apoio pode centrarse en identificar que recursos formativos existen no seu territorio ou, se é posible, explorar a creación de novas opcións formativas, sexan estas máis ou menos específicas ou adaptadas. Existen certas fórmulas coma bolsas de formación, estadias de voluntariado ou mesmo traballos asalariados que permiten entrar en contacto por primeira vez co sector. Isto pode ser útil na fase de reflexión, xa que moitas experiencias serven de inspiración e de exemplo daqueles aspectos que se queren abordar ou evitar no futuro.

A oferta formativa pode clasificarse en:

- » **Formación universitaria**
- » **Formación profesional regrada.**
- » **Formación continua ou non regrada.**

En Galicia, hai oferta dos tres tipos para o eido agrario, adaptada a diversas circunstancias e necesidades.

3.2.1.1. Formación universitaria

O sistema universitario galego está formado por tres institucións, a Universidade da Coruña, a Universidade de Santiago de Compostela e a Universidade de Vigo, distribuídas en sete campus nas principais cidades da comunidade.

O eixo da formación universitaria agraria atópase no **Campus Terra de Lugo**, dependente da USC, e o Campus de Ourense da Universidade de Vigo.

Dentro de todas as facultades que integran o Campus Terra, a Facultade de Veterinaria e a Escola Politécnica Superior da Enxeñería (EPS)

son as máis relacionadas co eido agrario.

A **Escola Politécnica Superior do Campus de Lugo** da USC oferta os graos de:

Grao en Enxeñaría Agrícola e Agroalimentaria con catro especializacións:

- » **Mecanización e construcións rurais.**
- » **Explotacións agropecuarias.**
- » **Industrias agrarias e alimentarias.**
- » **Hortofruticultura e xardinaría**

E un dobre grao en **Enxeñaría Agrícola e Agroalimentaria e Enxeñaría Forestal e do Medio Natural**

Como estudos de posgrao, a EPS oferta:

- » **Máster Universitario en Enxeñaría Agronómica.**
- » **Ata o curso 2022-2023 tivo o Master Propio en Producción de Leite.**

Por último, a EPS oferta dous cursos de formación específica que son de acceso tanto para os titulados de posgrao como para titulados en ciclos formativos de grao medio ou superior da rama profesional agraria:

- » **Curso de Formación Específica de Alimentación na Producción de Leite.**
- » **Curso de Formación Específica de Economía da Explotación de Leite.**

O campus de Ourense da Universidade de Vigo, dispón dos graos de:

- » **Grao en Ciencia e Tecnoloxía dos Alimentos.**
- » **Grao en Ciencias Ambientais.**
- » **Grao en Enxeñaría Agraria.**

Como estudos de posgrao ofértanse:

- » **Máster Universitario en Ciencia e Tecnoloxía Agroalimentaria e Ambiental.**
- » **Máster Universitario en Xestión Sostible da Auga.**

A Universidade da Coruña ofrece a titulación do **Grao en Paisaxe** en colaboración co Campus Terra da USC.

O **Máster Universitario en Biodiversidade Terrestre: Caracterización, Conservación e Xestión** impártese en colaboración polas tres Universidades galegas.

3.2.1.2. Formación Profesional regrada en Galicia

A oferta de formación profesional pode variar dun curso a outro segundo a demanda existente, podendo desaparecer ciclos con pouca demanda e implantarse novos en áreas nos que se detecte un interese sectorial ou necesidades de formación específica.

O máis axeitado é consultar en xuño de cada ano as condicións de acceso e oferta existente en cada nivel e nas diferentes modalidades: réxime ordinario, réxime de persoas adultas presencial, semipresencial ou a distancia (modular), ou na modalidade de formación dual.

A **páxina web da Xunta de Galicia** proporciona información actualizada e permite buscar por familia profesional, por centro ou por localización. No caso da formación dual, a oferta pódese consultar na web da **Consellería de Educación**. O Ministerio de Educación, Formación profesional y Deportes, ten na **páxina web todoFP** a información sobre toda a oferta de FP a nivel español.

A modo de exemplo, dentro da oferta de formación profesional do curso 2023-2024 en Galicia ofertáronse os seguintes ciclos de FP da rama agraria:

Grao básico:

- » Actividades agropecuarias.
- » Agroxardinaría e composicións florais.

Grao medio:

- » Aproveitamento e conservación do medio natural.
- » Produción agroecolóxica.
- » Produción agropecuaria.
- » Xardinaría e floraría.

Grao avanzado:

- » Gandaría e asistencia en sanidade animal.
- » Paisaxismo e medio rural.
- » Xestión forestal e do medio natural.

Dentro da familia profesional de Industrias alimentarias tamén existe unha oferta que pode ser de interese para as persoas NE que queiran abordar procesos de transformación das producións primarias:

Grao básico:

- » Industrias alimentarias.

Grao medio:

- » Aceites de oliva e viños.
- » Elaboración de produtos alimentarios.
- » Panadaría, repostaría e confeitaría.

Grao avanzado:

- » Procesos e calidade na industria alimentaria.
- » Vitivinicultura.

Para as persoas NE pode resultar de interese a oferta de cursos de **Emprego Galicia**, que pon a disposición das persoas traballadoras desempregadas unha ampla oferta de accións formativas para mellorar a súa cualificación profesional. Desde esta web é posible tamén consultar a oferta da Fundación Estatal para la Formación en el Empleo (**Fundae**) e a oferta formativa do Centro de Novas Tecnoloxías de Galicia (**CNTG**). A información sobre prazas e requisitos pódense consultar tamén nas oficinas de emprego e nos centros que imparten as formacións.

3.2.1.3. Formación continua non regrada

A necesidade de formación nos traballadores do sector agrario levou ás administracións públicas e ás entidades relacionadas a promover a oferta deste tipo de formación,

con todo, a formación non regrada pode variar moito co paso do tempo, por iso é fundamental coñecer de primeira man as organizacións que ofrezan formación non regrada e saber como acceder a esa información.

A Axencia Galega de Calidade Alimentaria convoca anualmente o **Plan de Formación ao Agro Galego** enmarcado no Programa de Desenvolvemento Rural.

Estas accións de formación continua son programadas e executadas exclusivamente polas **entidades colaboradoras da Consellería do Medio Rural** e polas unidades propias da Consellería.

Estas accións formativas están dirixidas ás persoas vinculadas profesionalmente e de xeito directo aos sectores produtivos da agricultura, gandaría, industria agroalimentaria e cadea forestal-madeira, ou con expectativas de incorporación e sempre vinculadas aos sectores prioritarios definidos nos **Plans Anuais de Formación da Conselleira de Medio Rural**.

As accións programadas poden ser impartidas en diferentes modalidades: presencial, e-learning, e-learning ou microlearning e en diferentes formatos como seminarios, cursos, talleres, visitas, etc.

Outras entidades como **AGACA** ou **CLUSAGA** programan accións de formación específicas de interese para as persoas NE cunha oferta formativa que se pode consultar na sección de formación das súas webs.

3.2.1.4. Formación práctica non regrada

Existen múltiples formas de adquirir experiencia práctica no sector agrario, sendo moitas delas altamente recomendables tanto se xa se conta con experiencia previa como

para aquelas persoas sen coñecementos previos. Nalgúns casos, a veciñanza proporciona ás persoas entrantes información e consellos a medida que se van precisando, pero existen fórmulas que, se ben non entran dentro da formación "formal", son enriquecedoras a múltiples niveis. A realización de estadias noutras empresas dá unha idea do traballo non só a nivel máis práctico, senón tamén nos niveis económico, loxístico, relacional, etc. Por iso é recomendable outorgar información sobre as posibilidades que hoxe en día existen a este fin como:

- » O Programa **CULTIVA** é unha iniciativa desenvolvida e financiada polo MAPA para o desenvolvemento de estadias formativas para persoas agricultoras mozas en explotacións modelo. Este programa permite realizar estadias completamente subvencionadas en explotacións de todo o territorio español para aquelas persoas instaladas como titulares nunha explotación agraria nos últimos 5 anos.

Figura 9. Infografía sobre o Programa Cultiva.

Fonte: [paxina web do MAPA-infografía](#).

- » Experiencias de voluntariado, que se poden poñer en práctica a través de plataformas como **WWOOF** (**LLOOF** para formación) ou **Workaway**. WWOOF ofrece exclusivamente estadias en granxas de

producción ecolóxica, tanto profesionais coma de autoconsumo, cunha duración que se acorda entre a granxa anfitrioa e a persoa voluntaria. Para acceder a plataforma é preciso abonar unha cota anual duns 25€, aproximadamente. É recomendable seleccionar previamente o país no cal se quere desenvolver dita actividade e, posteriormente, buscar a granxa de destino nese país. Workaway ofrece estadias en multitude de empresas de diferentes sectores. Nalgúns casos as estadias poden incluír traballos remunerados.

Figura 10. Portada inicial da plataforma de WWOOF en Francia.

Fonte: [web de WWOOF Francia](#).

3.2.2. O asesoramento agrario

As prácticas agrícolas requiren na maioría dos casos, coñecementos agronómicos de certa complexidade. A axuda dun técnico especializado pode resultar de gran utilidade e supor un considerable aforro de tempo, non só a nivel produtivo senón para axudar na adaptación aos cambios normativos ou na toma de decisións estratéxicas na planificación mesma do proxecto produtivo.

Con frecuencia, o perfil de persoa NE que consideramos no GO TERRACTIVA, adoita ter carencias significativas a nivel de coñecementos específicos en agricultura e gandería o que pode dificultar a implantación

do proxecto do NE. Porén, tamén posúen a capacidade de incorporar habilidades das ocupacións previas que poden outorgan ás NE unha visión diferencial.

En Galicia, este asesoramento máis agronómico pode vir da man dun técnico das Oficinas Rurais da Consellería do Medio Rural ou de asesores privados das diferentes Entidades de Aconsellamento, e tamén, doutras entidades se estas contan con persoal con formación agraria específica como é o caso dalgún Grupo de Desenvolvemento Rural, as cooperativas agrarias ou as organizacións profesionais agrarias.

Con relativa frecuencia, o NE pode recibir o asesoramento en temas de alimentación e sanidade de gando ou produción agrícola do persoal das comerciais de produtos agrarios, sendo este ás veces, un servizo post-venda cun obxectivo de fidelizar ao cliente e non un asesoramento técnico independente.

A persoa NE pode ter dificultade en atopar asesoramento técnico especializado nalgún tipo de produción agrogandeira novidosa ou non demasiado estendida ou implantada no territorio, xa que os técnicos adoitan especializarse naqueles sectores máis presentes na contorna e que supoñen unha carteira de clientes ampla.

Como consecuencia, poder ser complexo atopar entidades que dispoñan de equipas multidisciplinares cualificadas que sexan capaces de dar resposta a todas as dúbidas de carácter técnico se o NE quere implantar un proxecto multisectorial.